

BİLİM ÜZERİNE DÜŞÜNCELER

Taha AKYOL

Milliyet Gazetesi Yazarı

•••

Sayın Başkan, değerli misafirler, böyle güzide bir topluluğa hitap etmek üzere beni layık gördüğünüzden dolayı hepinize şükranlarımı sunuyorum, çok teşekkür ediyorum.

Bilim ve Yanılgı terimini kullanmamın sebebi bu iki kavramın birbirinin zıttı olmadığını, aksine iç içe geçmiş iki kavram olduğunu vurgulamaktır. Türkiye'de biraz da medrese eğitiminin asırlarca sürmüş etkileri sebebiyle bilim, birtakım doğru bilgilerin toplamı zannediliyor. Halbuki biraz önce konuşan sayın başkanın da isabetle ifade ettiği gibi, bilim bir bilgiler birikimi değil, her şeyden önce bilgiye ulaşmak için kullanılan metotlar bütünüdür. Bilimin bir bilgiler bütünü değil bir metotlar bütünü olduğunu anlamadığımız zaman, herhangi bir önyargımızı bilgi sanabiliriz, veya karşılaştığımız herhangi bir görüşün metoduna bakmadan, bunlar doğru metotla mı elde edilmiş diye araştırma gereğini duymadan hemen onu doğrulanmış bilgi zannediyoruz. Hatta bilimsel zannediyoruz. Bu da Türkiye'de bilimsel düşüncenin ve yaratıcı düşüncenin gelişmesi konusunda ciddi engeller yaratıyor. Belki daha kötüsü bizi bazı siyasi değerler etrafında aşırı derecede kutuplaştırarak ve Türkiye'nin enerji kaybetmesine yol açıyor.

Bu konuya bir örnek vererek girmek istiyorum. Yıl 1939 Atatürk vefat etmiş. İsmet Paşa Cumhurbaşkanı, Milli Şef dönemi. İsmet Paşa'nın yaptığı ilk işlerden biri bir Maarif Şûrası toplamaktır. Devrimleri yaptık, üniversite reformunu 1933'te yaptık. ilköğretim seferberliğini, millet mekteplerini açtık ve nereye geldik? Bu konu görüşülecek. Kitap olarak da yayınlanmıştır bu, tavsiye ederim. Hakikaten, çok serbest hür bir ortamda eleştirilerin de yapıldığı bir şûradır. Orada bir teklif ileri sunuluyor. Deniliyor ki, Türklere Batılı düşüncüyü yerleştirmek için lisede, ortaokulda eski Latince ve eski Yunancayı öğretmek lazım. Çünkü Batı medeniyetinin temelinde Latince ve Yunanca var. Bu teklif alkışlarla karşılanıyor. Milli Eğitim şûrasında Hitler Almanya'sından kaçarak Türkiye'ye sığınmış olan ve Türkiye için büyük şans teşkil eden Alman profesörleri de var. Bunlardan Profesör Hirsch ve Profesör Neumark bu teklif üzerine iki konuşma yapıyorlar. Profesör Hirsch, mealen diyor ki; "Türkler

üniversiteyi yüksek okul zannediyorlar. Halbuki üniversitenin temel işlevi öğrencilere bir takım bilgiler doldurmak değil, araştırma metotlarını öğretmek ve araştırma ruhu meydana getirmektir. Sizin öğrencileriniz de araştırma ruhu yok. Öğrencileriniz çalışmak deyince akıllarına hocanın ders kitabını dört beş defa okuyup iyice ezberlemek geliyor. Halbuki bu yüksekokulda bile olmayacak bir iştir. Üniversitede anlatılan şeyleri öğrencilerin beş, altı kitaptan araştırması, incelemesi lazım, tartışılması lazım. Siz, üniversiteyi yüksekokul zannediyorsunuz. Türklerin en büyük zihin hastalığı ezberciliktir. Öğrenci hocanın kitabını ezberleyerek sınıf geçmeye çalışıyor” şeklinde bir konuşma yapıyor.

Bu fevkalade önemlidir. 1933 reformu yapıldı, Alman Profesörler 1934 de geldi. Beş yıl içerisinde bir Alman profesörün gözüne çarpan bu fark, fevkalade önemlidir ve uzun asırlar içerisinde zihnimizin şekillendiği problematik bir yapıyı gösteriyor.

Bilimin ne olduğu konusunda size çok basit birkaç örnek vererek zihnimizdeki bilim kavramını sorgulamaya çalışıyorum. Kitabımın esas amacı da bu zaten. Bilim kavramı hakkındaki algılarımızın ne derecede doğru olduğunu sorgulamak.

Aristo'ya göre “Katı cisimler bırakıldığı zaman yere düşerler”. Çünkü katı cisimler topraktan gelmişlerdir toprağa gitmek gibi doğal bir özellikleri vardır. Yine Aristo'ya göre “Alev, duman gibi sıcak varlıklar yükselirler”. Çünkü onlarda güneşten kopmuşlardır. Katı cisimlerde ve gazların içinde “aslına rücu etmek” kanunu geçerlidir, onun için duman, alev, buhar, sıcak gazlar güneşe doğru yükseliyor!. Aşağı yukarı 2000 yıl insanlık her gördüğü düşen cisimle karşılaştığında "Aaaa" Aristo doğru söylemiş diye düşündü. Nerde bir duman çıktıysa, nerede bir alev çıktıysa, nerede bir yanardağ püskürdü ise "Aaaa" hakikaten yukarı doğru gidiyor. Aristo doğru söylemiş diye düşündüler. Onun için bütün orta çağ aşağı yukarı 17. yüzyıla kadar Aristo fiziği, Aristo mantığı zihinlere hükmetti. Halbuki bu bilim değildi. Gördüğümüz bir olguyu zihnimizin içindeki bir şablona yerleştirmekti bu. Hele sosyal olaylara baktığımızda “şu zaten gericedir, şu zaten ilericidir şu zaten vatan hainidir, şu zaten vatanseverdir” gibi şablonları yapıştırmak daha kolaydır! Taşın düşmesi yahut buharın yükselmesi gibi olayları zihnimizin içindeki bir şablona yerleştirme kolaylığını düşünersek, karmaşık sosyal ve siyasi olaylarda, değer yargılarımız da devreye gireceği için, bunun ne kadar ciddi bir problem olduğunu görürüz.

Halbuki cisimlerin düşmesinin sebebi toprağa karışmak arzuları değil yerçekimi kanunuydu. Newton bunun matematik formülünü bile yazacaktı, başka bir metodla bakarak ve düşünerek. Sıcak cisimlerin yükselmesinin sebebi de çok

basit bir termodinamik kanununun dışı vurumuydu, ısı farkından kaynaklanan bir olaydı. İşte Aristo'nun söylediği ve bizim binlerce olaylarla doğrulandığını zannettiğimiz düşünce tarzı bilim dışı bir düşünce tarzıdır. Onun için sözümün başlangıcında demiştim ki bilim, doğrulanmış bilgilerin toplamı değildir. Doğru olduğunu düşündüğümüz bilgilerin toplamı değildir. Belli bir metotla elde edilmiş bilgilerin toplamıdır. Nedir o belli metot? Deney, gözlem ve bunların sonuçlarının matematikle ifadesidir. İşte Newton'un yerçekimi kanununu tespit etmesi, termodinamik kanunların tespit edilmesi gibi.

Şimdi bu biraz teorik gibi görünen izahlarımı tarihimizden bir kaç sevimli örnekle sizlere anlatmak istiyorum. Tanzimat devrinde Sultan Abdülmecit zamanında Osmanlı Devleti'nde gemi yapılıyor. Tabi Avrupa düzeyindeki bir teknolojiyle değil ama Osmanlı standartlarına göre ileri düzeyde bir gemi. Osmanlı'lar gemiyi ana gövdesini yaptıktan sonra denize indirip kaptan köşkü, deposu, yelkeni, direği sonradan motoru falan denizin üzerinde yaparlarmış. Avrupa'ya gidince bakıyorlar ki Avrupalılar her şeyi karada, kıyıda yapıyorlar, her iş bittikten sonra indiriyorlar. Bu daha kolay ve ucuz maliyetli. Niye? Denizin ortasındaki gemiye taşımak zorunda kalmıyorsunuz. Osmanlı'da bu defa tersanede bu şekilde modern bir metotla gemi yapılıyor. Padişahı bekliyorlar törenle açılacak. Fakat geminin bağlı bulunduğu halatlar ağırlığı taşıyamıyor, kopuyor, gemi kendi kendine kıyık üzerinden kayıp denize doğru gitmeye başlıyor. Ahmet Cevdet Paşa 19. yüzyıldaki en büyük devlet adamımız, en büyük bilim adamımız. Ahmet Cevdet Paşanın Tezakir'de yazdığına göre padişahın gelmesini bekleyen devlet ricali içindeki Tekirdağ Müftüsüzade hoca efendi geminin “kendiliğinden” gitmeye başladığını görünce heyecanlanıyor. “Melekler, melekler, gemiyi melekler yürütüyor” diye gözyaşları dökmeye başlıyor. Katı cisimlerin yere düşmesini toprağa kavuşmak istemeleriyle izan etmek gibi, bu hoca efendi de zihnindeki melek algısını hemen geminin iplerin kopması sonucu denize kayması olayına yapıştırması zihinde birleşivermişti. Fakat gemi kırırvermişti! Bu sırada halatların kopup geminin kaymaya başlamasından haberi olmayan zavallı iki işçiye çarpıyor o işçilerden birisi ölüyor ve Cevdet Paşa'nın anlattığına göre, orada bulunanlar “Şimdi de şeytanlar mı karıştı da zavallı işçiler öldü” diyerek hoca efendiyle alay ediyorlar.

Zihnimizin içindeki bir şablonu zihnimizin dışındaki olaylara yapıştırmak çok kolay olduğu için, bilimsel düşünce zordur: Çünkü zihnimizin dışındaki bir olayı araştırmanız, araştırmanın metodlarını bilmeniz gerekecektir.

Bu sadece dinî düşünceyle ilgili bir mesele değil, seküler ideolojilerde de ortaya çıkıyor bu sorun. Rusya'da Stalin zamanında Sovyetler Birliği'nde yaşanmış olan Lisenko olayı. Marksizm-Leninizm'e göre bir burjuva bilime vardı,

bu yanıştı. Kapitalizmin çökmesiyle birlikte burjuva bilimi de çöküyordu. Bir de proleterya bilimi vardı. Sosyalizmin yükselmesiyle birlikte proleterya bilimi de yükseliyordu. Bu görüşten hareketle, Lisenko adında bir şarlatan “Lisenko teorisi” diye ‘proleter biyoloji’ teorisi üretti: Proleterya bilimi tohumlarda oynamak suretiyle, tarım üretimini yılda % 30, % 40 artıracaktı. Normal biyoloji teorileri ve tarım yasaklandı, bu uygulandı ve sonucu felaket oldu. Buradaki problem Marksizm-Leninizm “tek bilim” sayıldığı için ona uygun herhangi bir önermenin yani proleterya biyolojisi önermesinin deney, gözlem ve matematik ile doğrulanmadan hemen Bolşevik zihninin içindeki şablona uyduğu için doğru sayıldı ve totaliter devlet tarafından dayatıldı, felaketele sonuçlandı. O şablon İslam olabilir, o şablon sosyalizm olabilir, o şablon kemalizm olabilir, o şablon faşizm olabilir, o şablon feminizm olabilir, olgusal bir önerme ona uyduğu için hemen doğru kabul edilmesi felaketle sonuçlanabilir. Lisenko olayı bir çok biyoloji aliminin Stalin tarafından burjuva biyolojisine bağlı "bunlar haindir emperyalizme hizmet ediyorlar" diye kurşuna dizilmesi gibi bir felaket doğurdu.

Matbaada 250 yıl gecikmiş olmamız tabii gözden kaçmaması gereken diğer bir husus. Matbaanın bize gelmeyişinin sebebi ulema değildir. Matbaanın bize gelmeyişinin sebebi loncalardır. İstanbul ve çevresinde kitapları, başta Kuran'ı Kerim olmak üzere, tarih kitabı, astronomi, matematik kitabı, nücum kitabı, hepsini el yazısı ile yazarak geçinen 50.000 hattat, yazıcı vardır. Matbaanın gecikmesinin sebebi onların engellemesidir, protesto protesto hareketleri bile yapmışlardır. "Bizim meslek öldü" diyerek tabutun içerisine divit, mürekkep, yazı takımlarını koyarak kapalı çarşının önünde gösteri yapmaları kamu düzeni bozulacak ürküntüsü yaratıyor. Matbaa bu tür sebeplerden gecikiyor. 250 yıllık gecikme bu. Yahya Kemal bunun toprak kayıplarından büyük bir kayıp olduğunu anlatır.

Ahmet Mithat Efendi, yine 1880'lerde yazdığı "Fenni Bir Roman" adlı eserde diyor ki 1888 yılında yayınlanan "Fenni Bir Roman" adlı eserinde diyor ki; "Bugün bir Osmanlı münevverinin elinde beş kıtayı anlatan 500 sayfalık bir kitap yoktur. Amerika kıtasını anlatan 20 sayfalık bir kitap dahi bulamazsınız". Ben bunları Fransızcadan okuyorum. Bu nereden nereye geldiğimizin örneğidir. Peki İslam dünyasında bilimler batıya kaynaklık edecek kadar hangi sebeplerle gelişmişti sonra ne olmuştu ki müslümanlar Batıya öğrettikleri bilimleri kendilerini unutmuştu.

Bunun çarpıcı birkaç örneğini daha vereyim size. İmamı Rabbani 1563- 1605 yılları arasında yaşamış İslam tasavvufunun ihya edicisi, büyük bir tasavvuf alimi ama "Mektubat" adlı kitabında diyor ki "onların akla dayanan düzgün ilimlerinden biri geometridir ki ne dünya saadetinde ne ebedi kurtuluşa bir faydası yoktur". Halbuki İmamı Rabbani'den 250 yıl önce İbni Haldun, İmam

Razi (Büyük din alimi) geometri öğrenmek Müslümanlar için farzdır. Çünkü geometri bilmeyen bir Müslüman kıblenin yönünü dahi tayin edemez. Müslümanlar için ilmin en hayırlısı geometriden öğrenmeye başlamaktır diye yazıyorlardı. 250 yıl içerisinde nereden nereye gelinmiş, bunu gösteriyor.

Mesela Katip Çelebi, matematikten anlayan arkadaşlarımız daha iyi anlayacaklardır, Mizanü-l Hakk adlı kitabında bir örnek verir: "Bir müftü geometri biliyor, öteki müftü geometri bilmiyor. Gidin onlara sorun. Ben gittim bir kuyu ustası ile anlaştım. Bana sekiz metreküp kuyu kazacaksın. Usta dört metre derinliğindeki bir kuyuyu kazdıktan sonra geldi ben artık çalışamayacağım, hastalandım, bana kazdığım kısmın ücretini ver". Ücreti nedir? Geometri bilmeyen hemen yarısıdır diye hükmeder. Geometrinin ne kadar önemli olduğunu anlatıyor ama Osmanlı medreselerinde özellikle Kanuni'den sonra geometri, matematik, tıp gibi ilimler okunmamıştır maalesef.

Şimdi burada bilimin gelişmesi konusunda size genel bir çerçeve sunmak istiyorum. İslam dünyasında bilimin geliştiği 12. yüzyılın sonuna kadar olan dönem aynı zamanda ekonominin geliştiği, ticaretin geliştiği, şehirleşmenin geliştiği, fikirlerin çeşitlendiği, değişik kültürler ve fikirler arasında tartışmaların yaşandığı dolayısıyla insan zihninin belirli kalıpları kırarak düşünmek mecburiyetinde kaldığı bir dönemdir. İktisat tarihçisi Colin Mc Evedy'nin verdiği rakamlara göre, 13. yüzyıl başında İslam dünyasındaki büyük şehirlerin sayısı 30 taneydi. Bunların içerisinde Bağdat, Basra, Endülüs, Kahire, Semerkant, Buhara gibi yerler var. Bu şekilde 30 tane büyük ilim, ticaret merkezi var var. Aynı yüzyılda Avrupa'da sadece 17 taneydi. İşte buradaki şehirleşme, buradaki ticaret, farklı kültürlerin bir araya gelmesi ticaretin bizatihi kendisinin matematik düşüncüyü, rasyonelliği geliştirmesi İslam dünyasında bilimlerin niye geliştiğini bize gösteriyor. Nitekim rasyonalist Mutezile akımı en çok tüccarlar arasında kabul görmüş, en çok şehirlerde yayılmıştır.

Ve o zamanın bilim tarihleri bize gösteriyor. Pek çok tüccar alimlere müracaat ederek "bana matematik öğretin, veya şu benim katibim şu benim muhasebecim bunlara matematik öğretin" diye matematik dersi veya kitabı için sipariş veriyorlardı. Aynı olayı Rönesans İtalya'sında da göreceğiz. Ticareti gelişen Venedikli, Cenovalı tüccarlar o dönemin bilim adamlarına müracaat ederek kendi muhasebecilerine, kendi katiplerine, kayıt tutan elemanlarına matematik öğretilmesini istiyorlardı. Ticaretin ve şehirleşmenin gelişmesinin hem insan zihnini açmak, hem rasyonel düşünceye ihtiyaç doğurmak bakımından önemini vurgulamak için söylüyorum.

Özet; 13. yüzyılda 30 tane büyük İslam şehri var. Ticaret, bilim, kültür merkezi olarak Avrupa'da 17 tane. Sonra, 15. yüzyıla bakıyoruz. İslam

şehirlerinin sayısı 17'den 21'e çıkmış Avrupa'daki büyük şehirlerin ticaret ve kültür merkezlerinin sayısı 17'den 41'e çıkmış! İşte Rönesansın temelinde bu değişim var. 17. yüzyılda Avrupa'da bilim devriminin yaşanacak olmasında da esas faktör budur. Basralı İbni Heysem'den sonra Galileo'nin tüccar İtalyan şehirlerinde çıkacak olmasının sebebi budur.

Çünkü Haçlı Seferleri bizim Antakya ve Urfa'da kurulan Haçlı kontlukları taa Mısır'a kadar bütün sahil şeridini 150-200 yıl müddetle ele geçirmiş. Müslümanlar deniz ticaretinden kopmuş, karalara çekilmişler. Bundan başka, göçebe akınları da özellikle de Moğol istilası İslam'ın şehir medeniyetini, şehir alt yapısını mahvetmiştir. Bu bir içe kapanmaya yol açtı, sayın başkan Nurettin Bey'in bahsettiği "kesin inançlılık" yarattı.

Medresede bilim tartışmalarının "aman düzen bozulacak, kavga çıkacak, siz şimdilik bu konuyu kapatın" diye bir içe kapanmanın meydana gelmesi bilimin gelişmesinin ve gerilemesinin sosyolojisi hakkında bize fikir veriyor.

Bugün Türkiye'de üniversitelerin yaygınlaşması, bilime ilginin artması, bilimsel yayınların artması, dikkat ediniz, şehirleşme, ticaret, dışa açılma, piyasa ekonomisinin gelişmesine paralel olarak gidiyor.

Meselenin sadece din ile ilgili olmadığını söylemiştim. Mussoli'nin bir sözünü size aktaracağım. Diyor ki "bizim doktrinimizi okuyan herkes görecektir ki çözüm getirmediğimiz sorun, cevap vermediğimiz soru kalmamıştır". Düşünce nasıl içe kapanıyor, nasıl soru işaretlerini reddediyor, nasıl yeniliklere kapalı hale geliyor doğruluk iddiası ile bunu Mussolini çok veciz bir şekilde anlatmıştır. Herhangi bir insan benim inandığım falanca siyasi görüş yahut benim inandığım din veya benim inandığım felsefe yeryüzünün bütün problemlerine peşinen cevap vermiştir diyorsa o zihnini betonlarla, çelik duvarlarla kapatmış demektir. Bunun bir örneği faşizm. Marksizm bir yönüyle tartışmaya çok açık bir felsefedir, bir yönüyle kapalı... Ama Marksizm-Leninizm farklı Marksist görüşleri bile "revizyonizm, emperyalizm, döneklik" gibi ithamlarla suçlamış, böylece bilime kapalı, korkunç bir ideolojik taassup yaratmıştır. Bunun sonucu Sovyetler Birliği'nin çökmüş olmasıdır. Size Marksizm-Leninizm'in yahut her hangi bir seküler ideolojinin zihinleri bilimsel düşünceye, felsefeye nasıl kapattığının bir örneği olarak Orhan Hançerlioğlu'nun meşhur Felsefe Ansiklopedisi'nden bir örnek vereceğim. Remzi Kitapevi tarafından altı cilt olarak yayınlanan kitabında Orhan Hançerlioğlu diyor ki "Marksizm bütün bilimlerle felsefeyi karıştıran tek doğru dünya görüşüdür".

Tek doğru dediğiniz zaman bitti zaten. O tek doğru ne olursa olsun. Tek doğru dediğiniz zaman başka doğru yok dediğiniz zaman farklı doğruları

algılama, tartışmaya girme, doğruların tartışmasından yeni doğrular çıkarma imkanı kalmamış demektir.

Burada bilimin sadece bir üniversite faaliyeti, sadece akademik bir alan, sadece kurumların faaliyeti değil, toplumla ilişki haline getirilmesinin önemi hakkında da bir şeyler söylemek istiyorum. Sovyetler Birliği'nde Marksist-Leninist ideolojisinin çerçevesi içerisinde pratikte işe yarayacak olan bilimler son derece gelişmişti. Mesela Brzezinski'nin Grand Failure adlı kitabında verdiği rakamlara göre, Sovyetler Birliği'nde 100.000 kişiye düşen mühendis sayısı Avrupa'da 100.000 kişiye düşen mühendis sayısından üç kat fazlaydı. Sovyetler Birliği'nde fizik bilimlerinde çalışan 100.000 kişiye düşen profesör sayısı Amerika Birleşik Devletleri'ne eşitti. O vakit bir soru geliyor. O zaman niye çöktü Sovyetler Birliği? Çünkü Avrupa'da ve Amerika'da bilim piyasa yolu ile toplumsal hayata intikal ediyordu. Fizik biliminde bir gelişme olduğunda, ekonomi biliminde, sosyolojide bir gelişme olduğu zaman piyasa ekonomisi yolu ile bu şirketler tarafından uygulanıyor, topluma intikal ediyordu. Halbuki Sovyetler Birliği'nde bilim Sovyetler Birliği Bilim Akademisi içerisinde kalıyordu, Moskova Üniversitesi'nin içerisinde kalıyordu. Gosplan denilen merkezi planlama teşkilatının içerisinde kalıyordu. Piyasa mekanizması olmadığı için Moskova'daki trafik probleminin nasıl çözüleceği konusunda çözüm üretemiyordu. Moskova'da altgeçitler, üstgeçitler yeni yapılıyor. Yahut tarım üretiminin nasıl artırılacağı konusunda tecrübe yapma imkanı olmuyordu. Katı dogmaların Lisenko teorisiyle nasıl felaket meydana getirdiğini biraz önce söylemiştim.

Sizin sorularınıza da zaman ayırmak için, kısaca şunu belirteyim. Bilimsel düşüncenin önündeki en büyük tuzaklardan birisi de çok yatkın olduğumuz komplo teorileridir. Komplo teorileri için size bir örnek vereceğim. 1933 yılında Sovyet planlaması Stalin'in başkanlığında toplanıyor. Stalin bu toplantıdan önce bütün Sovyet Cumhuriyetleri'nin Gosplan başkanlarına "Ne kadar buğday üretebilirsiniz? Ne kadar demir çelik üretebilirsiniz? Ne kadar ayakkabı üretebilirsiniz? Bana hedefleri bildirin." diye bir genelge göndermişti. Diyelim ben de Ukrayna'daki Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin genel sekreteriyim ya, başarısızlık olursa kelle gider korkusu ile 20 milyon ton buğday üretebilirim diye rapor gönderiyorum. Özbekistan'da işte şu kadar milyon ton pamuk üretebilirim diye raporlar gönderiyor. Bu raporlara göre Stalin diyor ki "Biz 1935 yılında işte şu kadar milyon ton buğday üreteceğiz bunun şu kadarını yurtdışına ihraç edip karşılığında kapitalistlerden şu kadar makine alabiliriz".

Gosplan başkanı ekonomist Voznesenski diyor ki "efendim, şimdiye kadar tecrübeler bize gösterdi ki aşağıdan sorduğumuz rakamlar mubalağalı geliyor. Bu bize gelen rakamlarda da mubalağa olabilir. Bunu % 30 aşağısından düşünerek

ihracat hedefini % 30 azaltalım, aksi halde elimizdeki buğdayı dışarıya satıp içeride açlık olma tehlikesi vardır". Stalin dinliyor bir şey demiyor. Ertesi gün adam tutuklanıyor, kurşuna diziliyor. Neden? Emperyalistlerin ajanıydı, Sovyetler Birliği'nin sanayileşmede başarısını istemiyor! Sovyetler Birliği'nin başarısını isteseydi inanmış bir sosyalist olsaydı ne yapardı. Canla başla bu hedefe ulaşmak için çalışırdı. Halbuki o hedefi aşağıya çekmeye çalışıyor, çitayı aşağı çekmeye çalışıyor bunu kim yapabilir? Ancak ajanlar yapabilir. Veya vatan hainleri yapabilir, dönekler yapabilir. Voznesenski kurşuna diziliyor. Sovyetler Birliği'nde 1935 yılında buğday ihracatı yüzünden özellikle Ukrayna'da 10 milyon insan açlıktan ölmüş hatta yamyamlık olayları dahi olmuştur. Aç kalan insanlar daha önce hastalık, yaşlılık gibi erken ölenlerin cesetlerini bile yemek zorunda kalmışlardır. Kruşçev anlatmıştır bu gerçekleri.

Bu komplo teorisi saplantısını, siyasete girmemek için günün tartışmalarına taşıyorum. Ancak Sion Protokolleri denilen bir olaydan size bahsetmek isterim. 1880-1890'lı yıllarda Rus polisi Okhrana bir açıklama yapmıştı. Biz dünya Yahudiliğinin gizli planını ele geçirdik. Dünya Yahudiliğinin gizli planı Sion Protokolleri. Dünyanın önde gelen Yahudi hahamları İsviçre'nin Basel şehrinde gizli bir toplantı yapmışlar. Dünya hakimiyetini nasıl kuracaklarına dair gizli planlar yazmışlar... Mesela orada diyor ki "biz bütün dünya milletlerinin elinden altınları toplayıp karşılığında kağıt para vereceğiz. Krallığımız ilan edildiği zamanda kağıt paraların geçersiz olduğunu söyleyip altınlar hep elimizde olacağı için herkes bizim kölemiz olacak" diyor. "Aaa dediği doğru" bütün milletler kağıt paşa kullanıyor!

Doğruymuş yani katı cisimler toprağa düşüyor Aristo'nun dediği doğru!.. Yahut sıcak gazlar yukarı yükseliyor Aristo'nun dediği doğru!..

Zihninizdeki önyargılara uygun dış görüntüleri gerçek gibi almak komplo teorilerinin de temelindeki düşünme tarzıdır. Halbuki kağıt paraya geçişin sebebi maliye politikaları ile ilgilidir. Altının üzerinde yazılı şu kadar kuruş şu kadar lira şeklindeki itibari değerinden başka ayrı metal değerinin olması gibi ciddi birtakım iktisat dersleridir.

Netice olarak şunu ifade edersem, çağımızda bilim "doğrulanan bilgilerin" değil yanlış mı doğru mu diye deney yolu ile gözlem yolu ile ve matematik formülleri ile sınanabilecek bilgilerin toplamıdır. Bilim bir metotlar toplamıdır. Böyle olunca bilimin alanı sınırlanmaktadır. Mesela Karl Popper'a göre Darwin Teorisi bilimin gelişmesi bakımından faydalı olmuştur ama deneyle, gözlemlerle, matematik formülleriyle ifadesi mümkün olmadığı için bilimsel olarak doğrulanmış sayılamaz. Popper Sahte bilim kavramını kullanıyor.

Buradan varacağımız netice sonuç olarak şunu söyleyeyim. Bir, zihnimiz farklı görüşlere açık olmalıdır ki önyargılarımız bizi yanıltıyor mu, benim önyargılarım beni yanıltıyor mu yanıltmıyor mu bunu nasıl ölçebilirim ben? Farklı görüşlerle kendi önyargıları mı mukayese etmek suretiyle... Benim önyargılarım beni yanlış mı götürüyor? Felakete mi götürüyor? Zarara mı götürüyor? Çağımı kavrayamaz hale mi getiriyor? Çoluğuma çocuğuma zarar mı veriyor?..

İnandığım önyargılarım siyasi olabilir, felsefi olabilir? Yanıltıcı olup olmadığını nasıl ölçebiliriz. Farklı görüşlerle kendi önyargılarımızı sınayarak. Farklı bilgilerle önyargılarımızı sınayarak. Değişik görüşlerin sınanmasından kendi önyargılarımızı geçirerek ve bilhassa bilimin sadece yanlışlanabilir, deney ve gözlemden geçirilebilir matematikle ifade edilebilir dar bir alanı ifade ettiğini ve fevkalade önemli olduğunu. Ama onun dışındaki alanların bizim demokratik tercihlerimiz, iktisadi tercihlerimiz, felsefi ve dini tercihlerimiz olduğunu orada da özgürlüğün yani demokrasinin geçerli olması gerektiğini düşünerek yapabiliriz bunu. Çok teşekkür ediyorum saygılar sunuyorum.